

Suomi kierrätyksen mallimaa – vai onko?

Lounais-Suomen jätehuollon seminaari
Sirje Stén, ympäristöministeriö

Esityksen sisältö

Nykytilanne

- Yhdyskuntajätteen kierrätysaste ja erilliskeräysvelvoitteet lainsäädännössä
- Eu:n tavoitteet
- Varhaisvaroitus ja sen toimenpideehdotukset
- Kiertotalouslaki ja siihen liittyvät selvitykset
 - Mitä selvityksistä voi päätellä?
- Mitä kunnallinen toimija voi tehdä tavoitteiden saavuttamiseksi

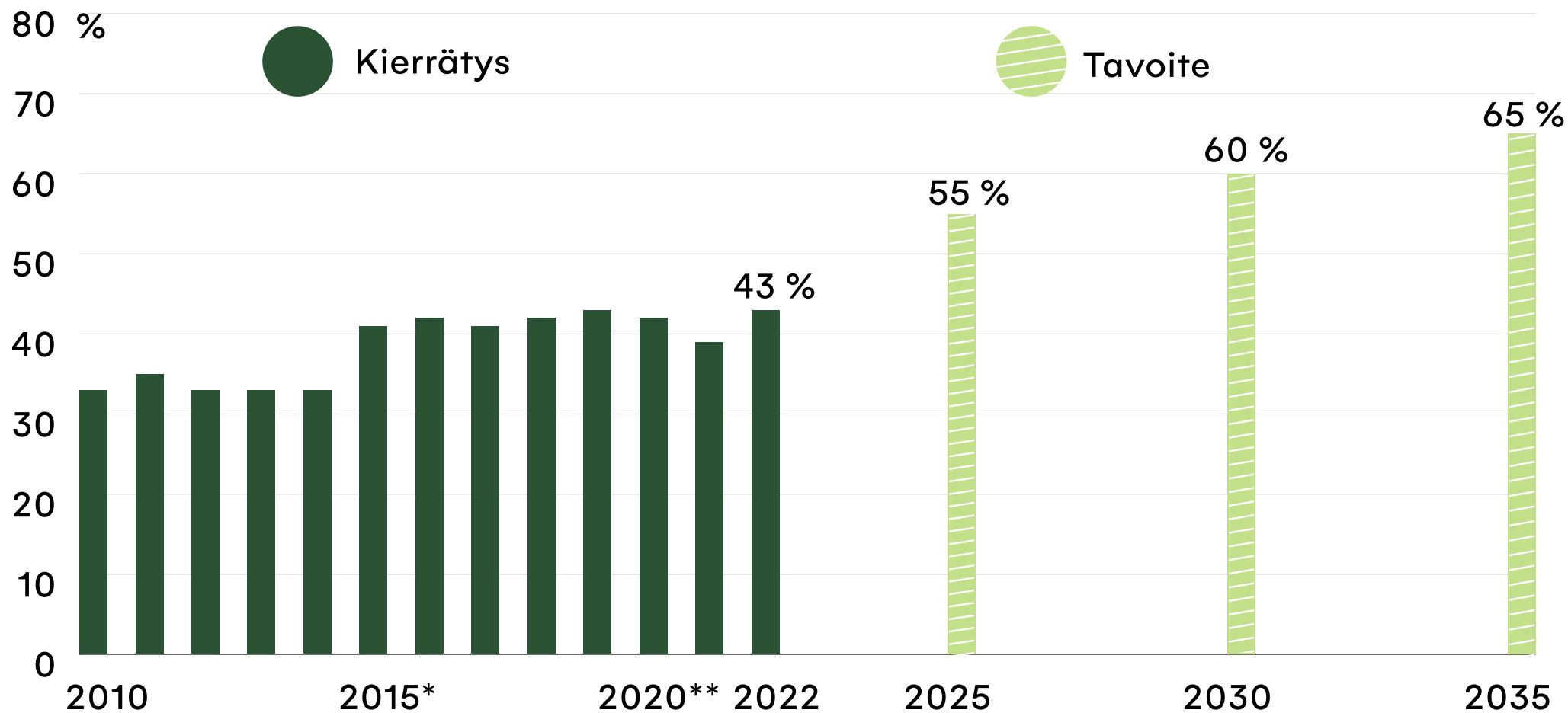

Yhdyskuntajätteet

- Yhdyskuntajätteellä tarkoitetaan vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvää jätettä, sekä laadultaan siihen rinnastettavaa hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnassa syntyvää jätettä, ei kuitenkaan saostus- ja umpisäiliölietettä;
- Kotitalouksista peräisin oleva yhdyskuntajäte muodostaa hieman yli 50 prosenttia kaikesta yhdyskuntajätteestä. Kunnan vastuulla on kotitalouksien yhdyskuntajätteen lisäksi kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan yhdyskuntajäte.

Yhdyskuntajätteen kierrätysaste ja tavoitteet

*Kuitupakkausten tilastoinnin muutos.

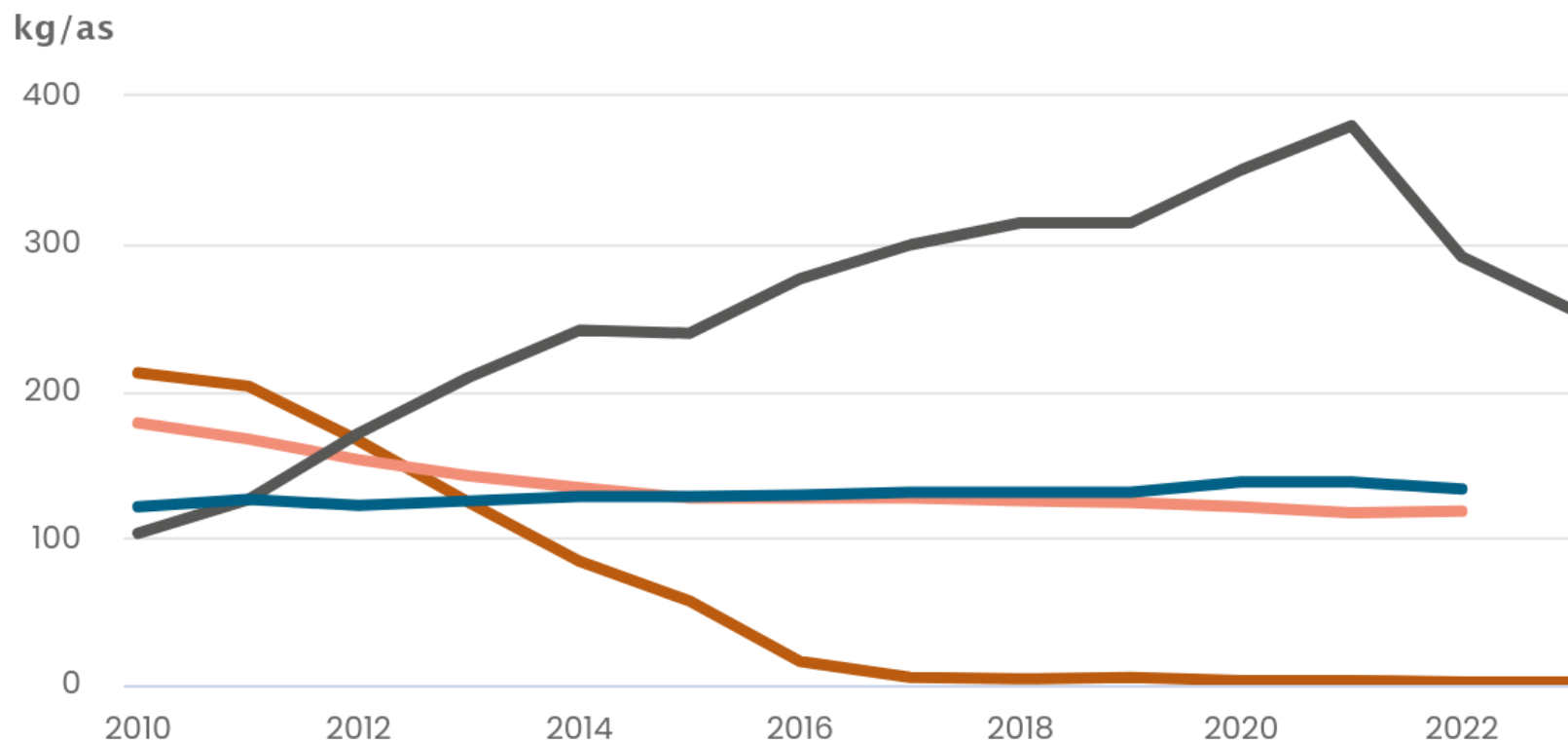
**Kierrätysasteen laskentasäännöt muuttuivat.

Lähde: Tilastokeskus ja Syke

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Yhdyskuntajätteen loppukäsittely- ja energiahyödyntämismäärät Suomessa ja EU:ssa

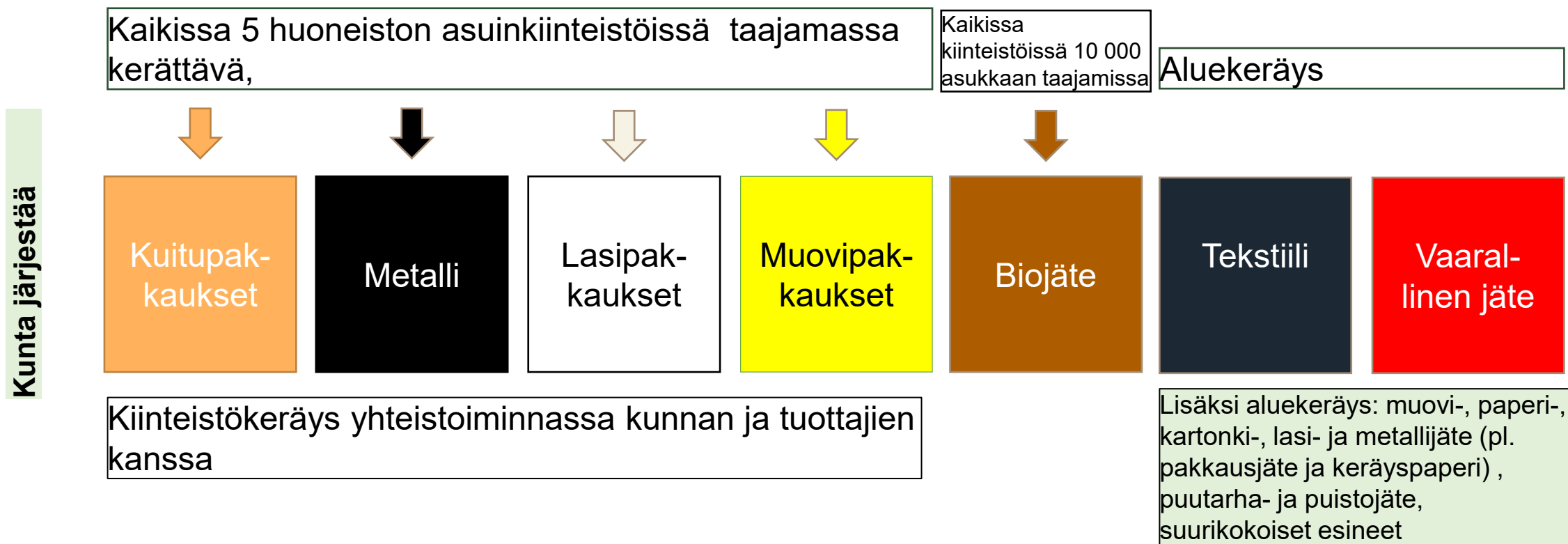
- Kaatopaikkasijoitus ja muu hävitys Suomessa**
- Kaatopaikkasijoitus ja muu hävitys EU:ssa**
- Jätteenpoltto Suomessa**
- Jätteenpoltto EU:ssa**

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Lähteet: Jätetilasto, Tilastokeskus. Eurostat: Municipal waste by waste management operations.

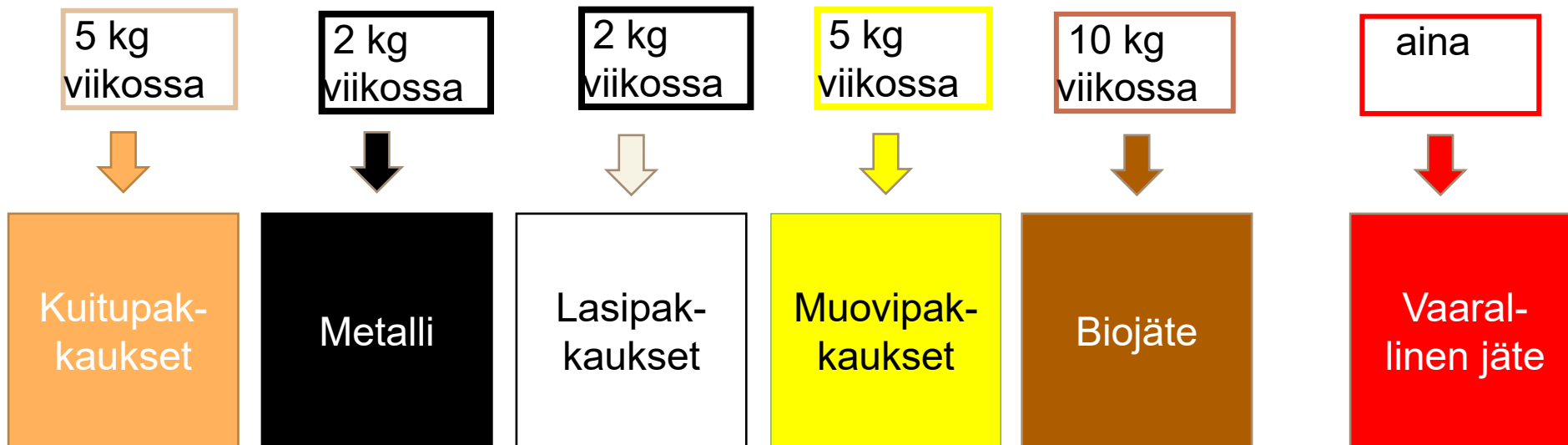
Yhdyskuntajätteen erilliskeräysvelvoitteet kotitalouksissa lainsäädännössä (jätehuoltomääräyksissä voi tiukentaa)

Lisäksi tuottajan vastuulla kiinteistökohtainen paperinkeräys ja keräyspisteet SER-jätteelle, pakkausjätteelle ja akuille

Erilliskeräysvelvoitteet kunnan hallinto- ja palvelutoiminnoissa ja yrityksissä

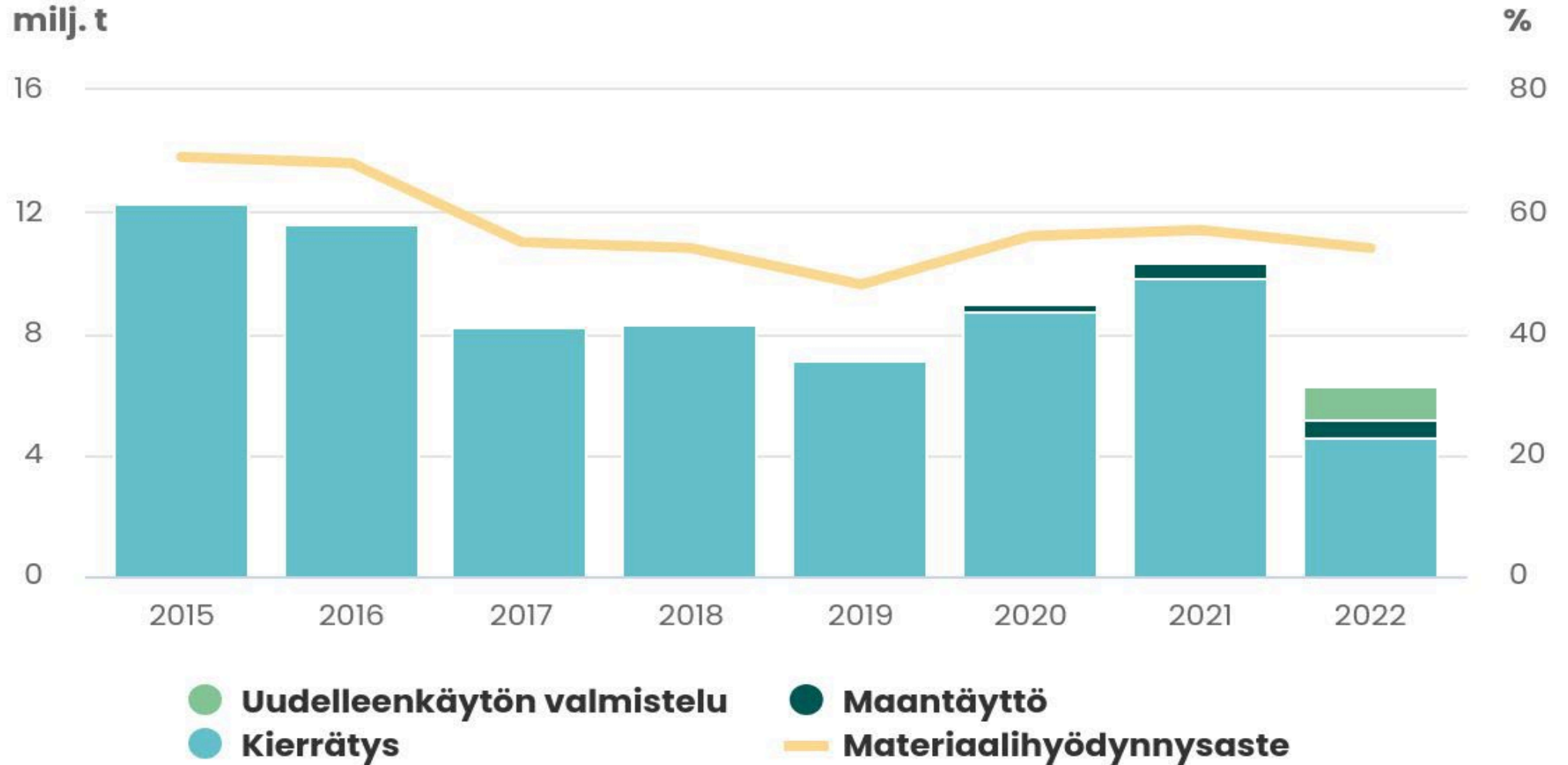
Jätteen haltijan on järjestettävä taajamassa tai asema- tai yleiskaavoitetulla palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueella sijaitsevalta kiinteistöltä yhdyskuntajätteen erilliskeräys vähintään seuraavasti:

Tuottajan vastaanottoterminalit pakkausjätteelle, paristoille ja akuille ja SER-jätteelle
Lisäksi tuottajien järjestämä paperinkeräys.

Mahdollisuuksien mukaan muu kuin edellä tarkoitettu muovi-, paperi-, kartonki-, lasi- ja metallijäte, puutarha- ja puistojäte, tekstiilijäte ja suurikokoiset käytöstä poistetut esineet.

Rakennus- ja purkujätteen materiaalihyödynnys käsittelytavoittain

Lähde: Jätetilasto, Tilastokeskus.

Komission varhaisvaroituskertomus - arvio Suomen tilanteesta

- Suomella vaikeuksia saavuttaa yhdyskuntajätteen ja muovipakkausjätteen 2025 tavoitteet
- **Keskeiset syyt:**
 - Erilliskeräyksen heikko saanto muovijätteestä (< 20 %) ja biojätteestä (< 50 %).
 - Heikko lajittelutehokkuus
 - Suuri osa yhdyskuntajätteestä ohjautuu polttoon
- **Komission suosituksia Suomelle**
 - Uudelleenkäytön tukeminen
 - Erilliskeräyksen (muovipakkaukset, biojäte) tehostaminen
 - Jäteneuvonnan jatkaminen ja tehostaminen (jätteen synny ehkäisy, lajittelu)
 - Taloudelliset ohjauskeinot (vero/päästökauppa) jätteen polton hillitsemiseksi

Kiertotalouslaki ja sen selvitykset

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kiertotalouslakityöryhmä

- Työryhmän kokoonpano:
 - Kierrätysteollisuus ry, Suomen Kiertovoima KIVO, Suomen Kuntaliitto, Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta TYNK, Suomen Yrittäjät, Teknologiateollisuus ry, SYKE, SITRA, PIR-ely, WWF, TEM, MMM, STM + YM:n asiantuntijoita
- Työryhmä toimii vuorovaikutuksessa jätealan ja kiertotalouden yhteistyöryhmän (JÄKIn) kanssa
- Työryhmälle perustettu tuottajavastuujaosto 24.10.2024
- Aikatauluja
 - Työryhmän toimiaika 1.7.2024 - 31.12.2025
 - Tavoitteena HE-luonnos lausunnoille alkuvuodesta 2026, HE 8/2026 (mahdollinen budjettilaki)
 - <https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM030:00/2024>

Kiertotalouslakihankkeen tavoitteita

- A. Vahvistetaan tuotteita ja jätteitä koskevan sääntelyn elinkaarinäkökulmaa, lisätään kiertotalousmarkkinaa edistävää ohjausta ja toimia materiaalkiertojen edistämiseksi.
- B. Parannetaan jätteisiin ja jätehuoltoon liittyvän tiedon julkisuutta ja saatavuutta.
- C. Vähennetään vapaamatkustusta tehostamalla laillisuusvalvontaa ja luodaan yrityksille mahdollisimman tasapuoliset lähtökohdat toimia ja innovoida.
- D. Selkeytetään jätealan lainsäädännön systematiikkaa ja suhdetta etenkin tuote- ja kemikaalisääntelyyn. Näin vähennetään sääntelytaakkaa ja luodaan mahdollisimman ennustettava toiminta- ja investointiympäristö kiertotalouden toimijoille.
- E. **Pannaan täytäntöön valmisteltavana olevaa EU-sääntelyä**, kuten jätedirektiivin muutos ja ajoneuvojen kiertotalousasetus. **Pyritään samalla varmistamaan, että Suomi saavuttaa EU:n lainsäädännössä asetetut ja lähiaikoina asetettavat uudet tavoitteet**, jotka koskevat mm. yhdyskuntajätteen ja pakkausjätteen kierrätystä, rakennus- ja purkujätteen hyödyntämistä materiaalina ja elintarvikejätteen vähentämistä.

Kiertotalouslakihankkeen selvityksiä

- Jätteenpolton hillintä (KierrePohi, Syke) [Selvitys kierrätyksen edistämisestä ja jätteenpolton hillinnästä \(KierrePohi\)](#)
- Hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan yhdyskuntajätteen parempi tilastointi (Hapa-jäte, Syke) <https://www.syke.fi/fi/projektit/hallinto-palvelu-ja-elinkeinoiminnan-yhdyskuntajätetiedon-parantaminen-ja-hallinta-hapajate>
- Biojätteen lajittelu kaupassa ja ravintoloissa (Biokerä, Syke) <https://www.syke.fi/fi/projektit/biokera>
- Biojätteen lajittelu ravintoloissa ja suositukset toimenpiteistä (käyttäytymistieteellinen lähestymistapa) (KettuBio, Valtioneuvoston käyttäytymistieteellinen yksikkö) <https://valtioneuvosto.fi/-/tuoreet-selvitykset-jatteen-lajittelussa-viela-paljon-parannettavaa-palveluilla>
- Erilliskeräysvelvoitteiden tiukennuksen LCA (Etteplan)

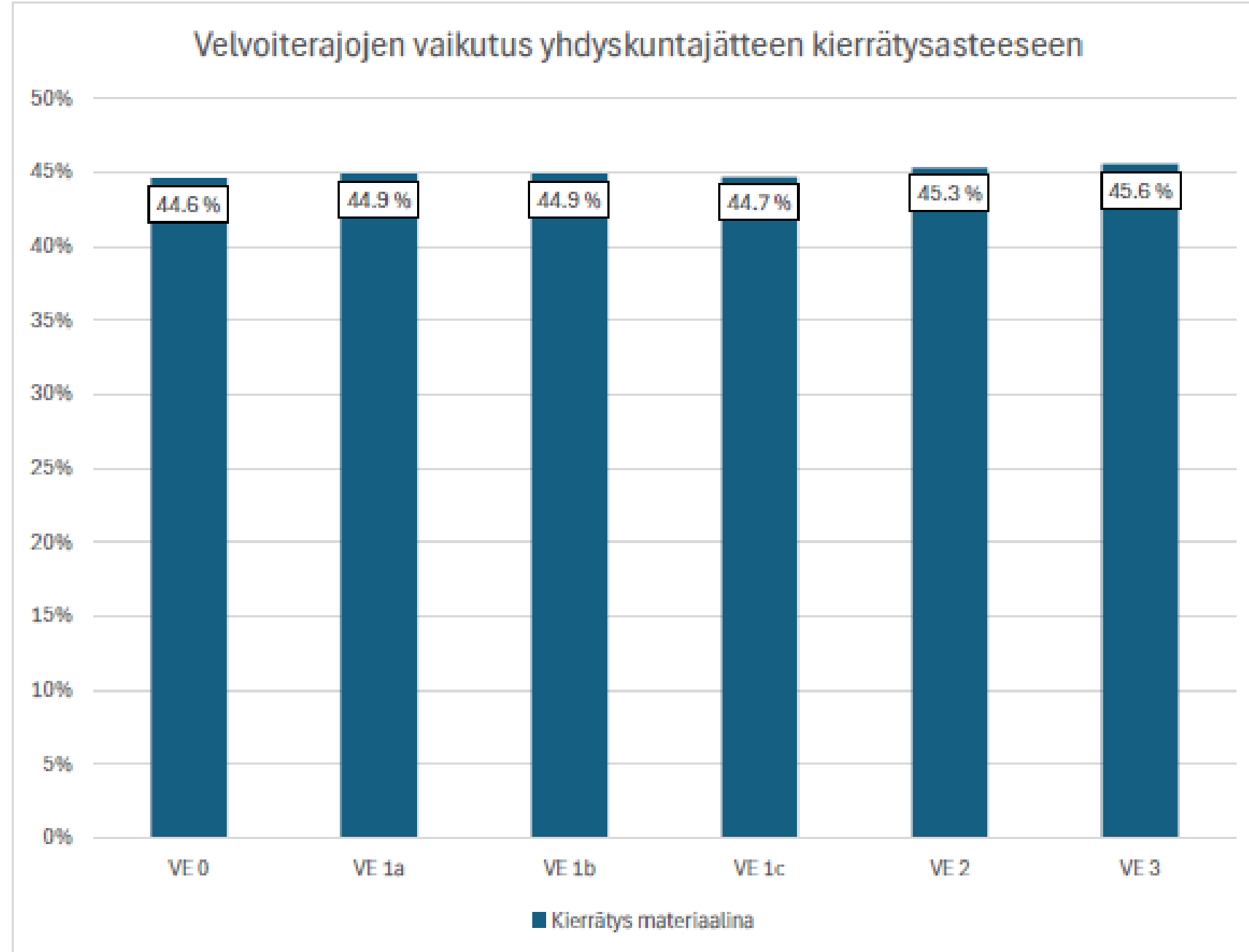

Etteplanin erilliskeräysvelvoiteselvitys

Tarkastellut vaihtoehdot:

- VE0: Nykytilanne: lainsäädännön mukainen erilliskeräys
- VE1: Pakkausjätteen laajennus kaikkiin kiinteistöihin yli 10 000 asukkaan taajamissa
 - Alavaihtoehdot erilaisin kimppakeräysvaihtoehdoin, a kiinteistökohtaiset astiat, b pienet kimpat, c tehostetut kimpat
- VE2: Biojätteen laajennus yli 1000 asukkaan taajamissa kaikkiin kiinteistöihin
- VE3: V1+V2 eli Pakkausjätekeräyksen laajennus yli 10 000 asukkaan taajamien kaikkiin kiinteistöihin ja biojätekeräyksen laajennus yli 1000 asukkaan taajamissa kaikkiin kiinteistöihin

Kuva 5. Yhdyskuntajätteen kierrätysasteen muutos eri skenaarioissa yhdyskuntajätetilaston (2023) jätemää-

Yhteenveto tuloksista 1/3

Kierrätysaste

- Yhdyskuntajätteen kokonaiskierrätysasteen nousi ilman lajitteluaktiivisuuden nousua kotitalouksien erilliskeräyksen laajentamisvaihtoehtoisissa vain yhden prosenttiyksikön.
- Pelkän biojätteen erilliskeräyksen laajentaminen ilman lajittelutehokkuuden kasvua nostaisi yhdyskuntajätteen kierrätysastetta noin 0,7 %-yksikköä. Toimet kotitalouksien jätehuollon parantamiseksi ovat ainoina toimina riittämättömiä kierrätysastetavoitteet saavuttamiseksi.
- Yhdyskuntajätteen kierrätysasteeseen vaikuttavat kotitalouksien lisäksi olennaisesti myös yrityksiltä ja julkisista kiinteistöistä erilliskerättävät jätemäärät.

Yhteenveto tuloksista 1/3

Kustannukset ja työllisyys

- Pakkausjätteiden osalta kokonaiskustannukset kasvavat lähes samassa suhteessa kuin mitä erilliskerätty jätemäärä lisääntyy, mutta biojätteen erilliskeräyksen laajentamisessa kustannukset kasvavat suhteessa kerättyyn jätemäärään vähemmän.
- tarkoittaisi yli 20 miljoonan euron vuosittaisia lisäkustannuksia jätehuollon järjestämisessä, jlisäksi investointitarpeesta keräysvälineisiin, noin 40-80 M€.
- Lisääntyvä työllisyysvaikutus erilliskeräyksen laajentamisvaihtoehtoisissa on enimmillään noin 140 htv.

Yhteenveto tuloksista 3/3

Muut ympäristövaikutukset

- Kaikilla tarkastelluilla vaihtoehdoilla saavutetaan ilmaston lämpenemisen kannalta positiivinen kokonaisvaikutus, eli erilliskeräyksen laajentamisella saavutettavat hyödyt ovat lisääntyneestä keräyksestä ja käsittelystä aiheutuvia päästöjä suuremmat.
- Hyöty olisi suurempi, jos erityisesti muovin lajittelutehokkuutta ja kierrätysastetta saataisiin kasvatettua.
- Kierrätystavoitteiden saavuttaminen on tärkeää ilmastopäästöjen vähentämisen lisäksi erityisesti luonnonvarojen riittävyyden näkökulmasta.
- Muun kuin pakkausjätemuovin kierrätyksessä on potentiaalia, mutta kotitalouksien sekajätteeseen jää nykyisin moninkertaisesti enemmän muovipakkauksia kuin muuta muovia.

Tarkastelu A: VE 0 + 100 %:n lajittelu kiinteistökeräyksessä

- YKJ:n kokonaiskierrätysaste nostettaessa kotitalouksien hyötyjätteiden (bio- ja pakkausjätteet) kiinteistökeräyksessä talteenottoaste maksimiin (100 %) nykyisillä velvoitearajoilla. Pakkausjätteiden ekopistekeräyksessä lajittelukertymien ei oleteta muuttuvan.

Skenaario A

	1-4 huoneiston kiinteistöt kiinteistökeräyksessä			≥5 huoneiston kiinteistöt			1-4 huoneiston kiinteistöt ei kiinteistökeräyksessä
	Nykyinen kk-lajittelukertymä (kg/as/a)	Korkeampi kk-lajittelukertymä (kg/as/a)	KK-talteenottoaste	Nykyinen kk-lajittelukertymä (kg/as/a)	Korkeampi kk-lajittelukertymä (kg/as/a)	KK-talteenottoaste	Ekopistekertymä (kg/as/a)
Biojäte	58,0	94,2	100,0 %	41,0	75,6	100,0 %	0,0
Kartonki	0,0	0,0	0,0 %	14,1	24,8	100,0 %	12,0
Lasi	0,0	0,0	0,0 %	4,0	5,4	100,0 %	3,9
Muovi	0,0	0,0	0,0 %	7,6	26,5	100,0 %	5,3
Metalli	0,0	0,0	0,0 %	2,2	4,8	100,0 %	2,4

Korkeammilla lajittelukertymillä saavutetaan seuraavat kierrätysasteet:

- Kotitalous-YKJ kierrätysaste 59,9 %
- YKJ-kierrätysaste 52,8 %

Tarkastelu C: VE 3 + 100 %:n lajittelu kiinteistökeräyksessä

- YKJ:n kokonaiskierrätysaste nostettaessa kotitalouksien hyötyjätteiden (bio- ja pakkausjätteet) kiinteistökeräyksessä talteenottoaste maksimiin (100 %) VE3:n velvoiterajoilla. Pakkausjätteiden ekopistekeräyksessä lajittelukertymien ei oleteta muuttuvan.

Skenaario C

	1-4 huoneiston kiinteistöt kiinteistökeräyksessä			≥5 huoneiston kiinteistöt			1-4 huoneiston kiinteistöt ei kiinteistökeräyksessä
	Nykyinen kk-lajittelukertymä (kg/as/a)	Korkeampi kk-lajittelukertymä (kg/as/a)	KK-talteenottoaste	Nykyinen kk-lajittelukertymä (kg/as/a)	Korkeampi kk-lajittelukertymä (kg/as/a)	KK-talteenottoaste	Ekopistekertymä (kg/as/a)
Biojäte	58,0	94,2	100,0 %	41,0	75,6	100,0 %	0,0
Kartonki	14,1	23,8	100,0 %	14,1	24,8	100,0 %	12,0
Lasi	5,0	7,5	100,0 %	4,0	5,4	100,0 %	3,9
Muovi	12,0	26,9	100,0 %	7,6	26,5	100,0 %	5,3
Metalli	3,0	5,9	100,0 %	2,2	4,8	100,0 %	2,4

Korkeammilla lajittelukertymillä saavutetaan seuraavat kierrätysasteet:

- Kotitalous-YKJ kierrätysaste 64,1 %
- YKJ-kierrätysaste 55,1 %

Tarkastelu D.i: VE 3:n lajittelukertymät, joilla 60 %:n kierrätysaste kotitalousjätteelle

- Kiinteistökeräyksen hyötyjätteiden (bio- ja pakkausjätteet) lajittelukertymät (kg/as/a) ja talteenottoasteet (%), joilla saavutetaan kotitalouksien YKJ:lle 60 %:n kierrätysaste VE 3:n velvoiterajoilla. Pakkausjätteiden ekopistekeräyksessä lajittelukertymien ei oleteta muuttuvan.

Skenaario D.i

	1-4 huoneiston kiinteistöt kiinteistökeräyksessä			≥5 huoneiston kiinteistöt			1-4 huoneiston kiinteistöt ei kiinteistökeräyksessä
	Nykyinen kk-lajittelukertymä (kg/as/a)	Korkeampi kk-lajittelukertymä (kg/as/a)	KK-talteenottoaste	Nykyinen kk-lajittelukertymä (kg/as/a)	Korkeampi kk-lajittelukertymä (kg/as/a)	KK-talteenottoaste	Ekopistekertymä (kg/as/a)
Biojäte	58,0	84,8	90,1 %	41,0	67,2	88,9 %	0,0
Kartonki	14,1	21,3	89,5 %	14,1	22,5	91,0 %	12,0
Lasi	5,0	6,7	89,7 %	4,0	5,0	91,3 %	3,9
Muovi	12,0	24,0	89,3 %	7,6	24,0	90,7 %	5,3
Metalli	3,0	5,3	89,7 %	2,2	4,4	91,7 %	2,4

Korkeammilla lajittelukertymillä saavutetaan seuraavat kierrätysasteet:

- Kotitalous-YKJ kierrätysaste 60 %
- YKJ-kierrätysaste 52,8 %

Yhteenveto

- Lajittelutehokkuuden kasvattaminen lisäisi yhdyskuntajätteen kierrätysastetta huomattavasti. Nykyisellä keräyksen laajuudella jopa hieman alle 9 prosenttiyksikköä ja VE 3:n laajuudella yli 10 prosenttiyksikköä. Kotitalouksien lajittelukertymän kasvaminen on täten selvästi tarpeen yhdyskuntajätteen kierrätysasteen nostamiseksi.
- Kotitalouksien tuottaman yhdyskuntajätteen osalta päästäisiin hyvin lähelle EU:n kierrätystavoitetta 65 %, mikäli erilliskeräys sekä laajenisi VE 3:n mukaisesti että kiinteistökeräyksen lajittelukertymät nousisivat maksimiin. Kotitalouksien yhdyskuntajätteen osalta kierrätysaste kasvaisi lähes 20 prosenttiyksikköä.

Mitä lainsäädännössä olisi hyvä tehdä?

- Tiukentaa erilliskeräysvelvoitteita sekä kotitalous että yrityspuolella
 - Varhaisvaroitusraportissa vaaditaan 80 %:n kattavuutta asukkaissa, mikä saavutetaan, jos keräys Suomessa yli 3000 asukkaan taajamissa
- Lisätä velvoitetta lajittelutehokkuuden kasvattamiseen mm. neuvonnan resurssointi

Mitä kunnallisella tasolla voidaan tehdä jo nyt?

- **Lisätä neuvontaan ja tiedotukseen resursseja**
 - Tehdä vielä nykyistä enemmän neuvontakokeiluja, joilla löydetään oikeat toimet tehokkaaseen ja asukkaisiin vaikuttavaan neuvontaan
 - Tehdä säännöllisin väliajoin kampanjoita biojätteen lajittelun lisäämiseksi
- **Muuttaa jätehuoltomääräyksien erilliskeräysvelvotteita**
 - Miettiä samalla tehokkaita keräystapoja esim. kimppakeräyksiin tms.
- **Pidentää pienkiinteistöjen astioiden tyhjennysrytmejä jätehuoltomääräyksissä (säästää kuljetuksissa)**
 - Esim. talvella pidempi tyhjennysväli biojätteelle
- **Kompostoinnin edistäminen ja kompostitarkastusten jatkaminen**

Kiitos!

Sirje Stén
Sirje.sten@gov.fi

Kiertotalouslaki:
Olli Laukkanen
Erityisasiantuntija
olli.laukkanen@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

